

Агенција за спречавање корупције

Царице Милице 1

11000 Београд

Пријава могућег кршења прописа током изборне кампање од стране јавног функционера, као и потребе да се испита могућа повреда прописа од стране органа власти и политичког субјекта

Прописи који би могли бити повређени или у вези са којима се указује на потребу провере чињеница:

Закон о спречавању корупције ("Службени гласник РС", број 35/2019, 88/2019, 11/2021 – аутентично тумачење, 94/2021 и 14/2022)

Члан 50. ст. 2:

Јавни функционер не може да користи јавне ресурсе за промоцију политичких странака, односно политичких субјеката, под чиме се посебно подразумева коришћење јавних ресурса у сврху јавног представљања учесника у изборима и њихових изборних програма, позивања бирача да за њих гласају на изборима, односно да бојкотију изборе, као и коришћење јавних ресурса за друге видове политичких активности, као што су рад са бирачима и чланством, организовање и одржавање скупова и промоција, израда и подела рекламног материјала, брошура, лифлета и публикација, политичко оглашавање, истраживање јавног мњења, медијске, маркетиншке и консултантске услуге и спровођење обука за страначке активности.

Члан 50. ст. 4:

Јавни функционер је дужан да увек недвосмислено предочи саговорницима и јавности да ли износи став органа у којем врши јавну функцију или став политичке странке, односно политичког субјекта.

Опис битних чињеница и њихова могућа правна квалификација:

Српска напредна странка је током актуелне изборне кампање, у циљу промоције изборне листе „**Александар Вучић - Србија не сме да стане**“, одржала до сада три предизборна скупа.

На сва три предизборна скупа учествовала су, као говорници, лица која имају својство јавног функционера у смислу Закона о спречавању корупције. При том су неки од њих од стране конференсије најављени управо у својству јавног функционера. Њихова имена су подвучена на списку говорника:

Предизборни скуп "Александар Вучић - Србија не сме да стане" у Лесковцу - 5. 11. 2023.

<https://www.youtube.com/watch?v=g-21B31v8aU>

Најављени говорници:

- Професорка енглеског језика Андреа Тошић (5:26)
- Наша одбојкашица, одбојкашка краљица Весна Читаковић Ђуришић (11:35)
- Директор Музеја жртава геноцида, историчар, Дејан Ристић (16:50)
- Председник Социјалдемократске партије Србије, Расим Љајић (23:25)
- Председник Српске напредне странке, Милош Вучевић (29:02)
- Председник Републике Србије, Александар Вучић (37:49)

Као што се на снимку може чути, првонаведеног Дејана Ристића водитељка програма је најавила речима *"Молим вас да поздравите директора Музеја жртава геноцида, историчара Дејана Ристића."*

Председник Републике Србије, Александар Вучић је најавље речима: *"Молим вас поздравите председника Републике, Александра Вучића."*

Предизборни скуп "Александар Вучић - Србија не сме да стане" у Пироту – 9. 11. 2023.

<https://www.youtube.com/watch?v=e3youaApcQc>

Најављени говорници:

- *не ради тон на видео снимку за прву говорницу*
- Председник партије Уједињених пензионера Србије, Милан Кркобабић (8:25)
- Председник Здраве Србије, Милан Стаматовић (18:05)
- Први на листи „Александар Вучић - Србија не сме да стане“, Милош Вучевић (23:30)
- Повереница градског одбора СНС Београд, Ана Брнабић (29:27)
- Председник Републике Србије, Александар Вучић (36:30)

Председник Републике Србије је на скупу у Пироту најављен истим речима као и на скупу у Лесковцу: *"Молим вас поздравите председника Републике, Александра Вучића."*

Предизборни скуп одржан у Смедереву – 12. 11. 2023.

<https://www.youtube.com/watch?v=SgktXdOjD4E>

Најављени говорници:

- Доктор медицинских наука и дипломирани правник, једна од пет најбољих младих радиолога у Европи, докторка Валентина Опањчина (6:55)
- Председница удружења Маме су закон, независна кандидаткиња на листи „Александар Вучић - Србија не сме да стане“, Татјана Мацура (13:03)

- Члан Српске напредне странке, Арно Гујон (23:30)
- Први на листи „Александар Вучић - Србија не сме да стане“, Милош Вучевић (30:30)
- Председник Републике Србије, Александар Вучић (39:45)

Водитељка програма је на исти начин као у Лесковцу и Пироту тј. речима: *"Молим вас поздравите председника Републике, Александра Вучића."* најавила говор Александра Вучића и у Смедереву.

Према доступним информацијама, Александар Вучић, председник Републике Србије, такође је члан политичког субјекта („Српска напредна странка“) и носилац је изборне листе те странке на актуелним изборима за народне посланике, у складу са чланом 69. Закона о избору народних посланика (Службени гласник Републике Србије, 14/2022). Дејан Ристић, дипломирани историчар, је трећи на проглашеној изборној листи за избор народних посланика **"Александар Вучић - Србија не сме да стане"**

<https://www.rik.parlament.gov.rs/extfile/sr/files/additionalDocuments/343/768/1.%20ALEKSANDAR%20VUCIC%20-%20SRBIJA%20NE%20SME%20DA%20STANE%20-%20za%20sajt.docx>

Неспорно је право носиоца изборне листе и кандидата на изборима за народног посланика да промовишу ту изборну листу пред присталицама (на самом скупу), као и пред потенцијалним бирачима, кроз медијске извештаје са предизборног скупа.

Спорно је то што су они ту предизборну листу промовисали у својству јавног функционера, што је забрањено на основу члана 50, став 2. Закона о спречавању корупције.

Алтернативно, уколико Агенција утврди да наведена лица нису промовисала политички субјект у својству јавног функционера, спорно би било то што приликом јавног наступа нису недвосмислено предочили јавности да ли износе став органа у којем врше јавну функцију или став политичког субјекта, на шта су били обавезни на основу члана 50, став 4. Закона о спречавању корупције.

Предочавање ових информација јавности не би било неопходно да говорници нису најављени као јавни функционери, односно да су најављени искључиво уз навођење њиховог својства у политичком субјекту. Овако је код грађана створен утисак да су наступали у својству јавног функционера и да су у том својству позвали грађане да подрже једну од изборних листа, што је забрањено законом и што може да угрози поверење грађана у непристрасно вршење јавне функције председника Републике, односно директора Музеја геноцида.

Позивање грађана да подрже једну од изборних листа од стране наведених јавних функционера је најизраженије у следећим цитатима, изводима из њихових говора са поменутих предизборних скупова:

Директор Музеја жртава геноцида, историчар, Дејан Ристић – предизборни скуп у Лесковцу

[...] Поштовани господине председниче, поштовани господине Вучевићу, драги пријатељи, импресиван је овај приказ сада, данас окупљени овде у Лесковцу, у Јабланичком округу, на југу наше пепе Србије, у древној Дубочици, жељни да покажемо

јединство, да покажемо сагласје, да покажемо одлучност и веру у то да Србија не сме да стане, да Србија има потенцијале које треба развијати. [...]

[...] И када вам кажу да нема избора и да постоје тешки тренуци, увек постоји избор и знате који је прави избор, а прави избор и једини могући избор јесте Србија која не сме да стане. [...]

Председник Републике Србије, Александар Вучић – предизборни скуп у Лесковцу

[...] Нису рачунали на вас, на народ, на људе Србије, на снагу Србије коју ће да осете и виде 17. децембра. Све заједно да их победимо, све заједно да их победимо због наше деце, наше будућности и једине Србије које имамо. Србија не сме да стане, на терен, у народ, у народ да разговарамо са људима и да их победимо убедљивије него икада. До велике победе 17.децембра – живела Србија! [...]

Председник Републике Србије, Александар Вучић – предизборни скуп у Смедереву

[...] Желим да будем председник који може да ради за народ, то је једино што ме занима. И зато да знају људи када гласају – да не гласају само за листу посланика, већ да гласају и за свог председника и да гласају за или против мене баш онако како они то кажу и при томе ми за разлику од њих нећемо да их псујемо и да говоримо лоше ствари о њиховим мајкама и очевима и о њиховој деци јер за нас су све мајке и очеви и сва деца светинња, никоме у то нећемо да дирамо. А они су показали шта мисле о вама, показали су шта мисле о Србији и зато хоћемо да их победимо и зато ћемо да их победимо убедљивије него икада. И зато немојте да вам је тешко да обиђете сваку кућу да разговарате са домаћинима [...]

[...] Зато вас српски домаћини, зато вас дивне драге српске жене молимо да утичете на своје чланове породица, на ваше пријатеље, на све, да изађемо на изборе 17. децембра и да победимо Драгана Ђиласа и све његове листе [...]

Председник Републике Србије, Александар Вучић – предизборни скуп у Пироту

[...] Да разумемо грађани сви чистим српским језиком, глас за било кога на овим изборима, сем за листу Србија не сме да стане је глас за Драгана Ђиласа. Ко год хоће да гласа за Драгана Ђиласа, гласајте за неког другог. Ако хоћете да гласате за Србију у будућности да буде просперитетна, одговорна земља у којој ће наша деца имати посла, у којој ће желети да остану, у којој ће жене бити поштоване, у којој ће пензије да расту и да прате плате, у којој ћемо и нашем селу да се посветимо много више, онда имате један избор - Србија не сме да стане. [...]

Стварању таквог утиска код грађана додатно доприноси чињеница да су други носиоци јавних функција, који су такође наступали као говорници на овим јавним скуповима, били најављени и потписани својим функцијама у политичком субјекту. Тако је Ана Брнабић, која иначе обавља јавну функцију председнице Владе Републике Србије, исправно најављена као повереница градског одбора СНС за Београд, а Милош Вучевић, који иначе обавља јавну функцију министра одбране, исправно је најављен као председник СНС/први на изборној листи.

Последице ових пропуста су видљиве у извештајима великог броја медија са три предизборна јавна скупа, у којима су говори преношени уз навођење искључиво јавне

функције Александра Вучића и Дејана Ристића, или уз навођење и јавне функције и основа везе са политичким субјектом. Због тога сматрамо да би Агенција, након окончаног поступка по овој пријави, без обзира на то да ли ће бити утврђена повреда закона и која, односно да ли ће бити изречена мера и која, **требало да обавести политичке субјекте, јавне функционере, медије и грађане** о исходу поступања, не само објављивањем одлуке на веб-сајту Агенције, већ и посебним саопштењем.

С обзиром на изложено, предлажемо да Агенција у поступку по овој пријави, приликом испитивања могуће повреде Закона о спречавању корупције, ради утврђивања релевантних чињеница: 1) прибави информације о томе да ли су јавни функционери дали сагласност да буду најављени/потписани у том својству; 2) да ли постоји одговорност политичког субјекта у случају да је одговорно лице у политичком субјекту најавило говорнике у својству јавног функционера; 3) да ли су јавни функционери недвосмислено предочили јавности у којем својству говоре на јавним скуповима и на који начин су то учинили, ако јесу; 4) да ли су јавни функционери у својим говорима промовисали политички субјект. Чињенице из тачке 3) и 4) се могу утврдити преслушавањем видео записа, за које смо доставили линкове.

Београд, 17.11.2023.

Election Campaign Monitoring Team/Тим за праћење изборне кампање